

**Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра іноземних мов та перекладу
Мовний центр “Світ”**

**МОВНІ УНІВЕРСАЛІЇ
У МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ**

Матеріали XIV Міжнародного науково-практичного семінару

Луцьк – 2024

УДК 81'373]:130.2:316.77

М 74

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри іноземних мов та перекладу
Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 9
від 1 березня 2024 року)*

Редколегія:

Круглій Олена Ростиславівна, канд. філол. наук, доц., завідувач кафедри іноземних мов та перекладу Волинського національного університету імені Лесі Українки,

Черняк Оксана Павлівна, канд. філол. наук, доц. кафедри іноземних мов та перекладу Волинського національного університету імені Лесі Українки (відповідальний редактор).

Мовні універсалії у міжкультурній комунікації: Матеріали XIV Міжнародного науково-практичного семінару / ВНУ імені Лесі Українки, Луцьк, 15 березня 2024 р. Луцьк, 2024. 195 с.

До збірки увійшли матеріали Міжнародного науково-практичного семінару “Мовні універсалії у міжкультурній комунікації”, присвяченого проблемам міжкультурної комунікації та перекладу, дискурсології й лексикології, методики викладання іноземних мов. Рекомендовано викладачам, аспірантам, здобувачам освіти старших курсів.

Відповідальність за зміст матеріалів і коректність посилань несуть автори. Редколегією здійснено стилістичне редагування тез.

УДК 81'373]:130.2:316.77

© Колектив авторів
© Волинський національний
університет імені Лесі Українки, 2024

ЗМІСТ

Розділ 1. Актуальні проблеми міжкультурного спілкування. Слово і текст у просторі культури

Денисюк К.

Еволюція англійської мови: від староанглійської до сучасної ... 8

Жулінська М.

Найпопулярніша лексика 2023 року 11

Козяр Є.

Міжкультурна комунікація в PR та рекламі 14

Королевич В.

Проблеми українців за кордоном під час війни 19

Кравченко В.

Підходи аналізу ідеологічного впливу засобів масової комунікації 21

Куц Е.

Причини появи прізвиськ в політичній комунікації США 24

Лихач З., Троць К.

Актуальні проблеми міжкультурного спілкування 26

Осипчук А.

Проблема міжкультурного спілкування при викладанні української мови як іноземної 30

Присяжнюк Л.

Культурні коди поетики змінених станів свідомості 33

Яручик В.

Історична тематика та її вираження у романі Івана Корсака «Запізніле кохання Миклухо-Маклая» 35

Яручик О.

Концепт малої та великої батьківщини та його висвітлення у польському літературознавстві 38

Яценко М.

Деякі культурні відмінності між Україною та Німеччиною 41

Нудко М.

2023 Word of the Year as the reflection of sociolinguistic implications of artificial intelligence 44

Demchuk D.

The Impact of Language on International Relations 46

Kozak A.

Die Identifizierung ukrainischer Flüchtlinge in Deutschland

während des Krieges	48
<i>Kruhlii O.</i>	
Ukrainian War Lexicon in Current English	51

Розділ 2. Сучасні тенденції у дослідженні лексичних одиниць

<i>Баранецький Д.</i>	
Основні аспекти української локалізації відеоігор	55
<i>Бондарук А., Копилов В.</i>	
Ретермінологізація у творенні англійськомовної лінгвістичної термінології	59
<i>Бочан П.</i>	
Типи образних одиниць англійськомовної термінології сфери інформаційних технологій	61
<i>Величко В.</i>	
Семантичні та номінативні особливості антропонімів в англійській мові	63
<i>Вознюк Є.</i>	
Англомовні запозичення у галузі інформаційної безпеки	66
<i>Климко С.</i>	
Роль невербальної комунікації у виступах політичних діячів ...	68
<i>Кулик А., Матвійчук М.</i>	
Лексичні види фразеологічних одиниць у сучасній англійській мові	70
<i>Маркевич О.</i>	
Різновиди сленгу в англійській мові	73
<i>Наумюк А., Злотко Д.</i>	
Англійські неологізми у сфері екології	75
<i>Омельчук Т.</i>	
Особливості неологізмів, утворених через пандемію COVID-19	79
<i>Остановець В.</i>	
Англіцизми в українській мові: засмічення мови чи крайня необхідність	82
<i>Панас О.</i>	
Проблеми перекладу англійських топонімів українською мовою	84
<i>Пунда А., Лейко А.</i>	
Бізнес ідіоми англійською мовою	87

Романчук М.	
Етикетні мовні формули в англомовних дипломатичних документах	92
Харкевич Г.	
Функціональні підстилі офіційно-ділового стилю	94
Шведка А.	
Вплив подій в країні на вибір слова року 2023	98
Шикула М.	
Історичні особливості впливу німецької мови на українську	100
Яручик О.	
The search for identity based on the solilyque “To be or not to be” in William Shakespeare’s “Hamlet, prince of Denmark”	104
Решко Н.	
The Portmanteau Powerhouse: Coining Neologisms with Word Blends	107
Цьолик Н.	
ZWIĄZKI FRAZEOLÓGICZNE W TYTUŁACH POLSKICH MEDIÓW (NA PODSTAWIE „NEWSWEEKA” I „MONITORU WOŁYŃSKIEGO”)	111

Розділ 3. Основні та міжкультурні аспекти перекладу

Баліта Х.	
Переклад як багатоаспектна діяльність при сприйнятті іноземних культур	116
Годорожа М.	
Особливості синхронного перекладу	118
Глинянчук Ю.	
Діджиталізація перекладацької діяльності	122
Іванов О.	
Переклад рекламних слоганів	125
Карпенко К.	
Вплив перекладу на сприйняття поетичної краси	128
Кирилюк Д.	
Особливості перекладу англомовних дипломатичних документів	132
Криштоф Н.	

До проблеми перекладу експресивно-емоційної лексики на заняттях з польської мови	135
Лесінська О., Сунько Н.	
Англійськомовні фольклорні казкові прецедентні імена та труднощі їх перекладу	138
Матейчук О., Бараник О.	
Особливості перекладу термінів юридичної сфери з англійської мови	140
Мироненко А.	144
Особливості перекладу назв фільмів з англійської мови	
Олексійчук М.	147
Особливості перекладу віршованої літератури	
Панас В.	151
Стилістичні особливості перекладу текстів політичних промов	
Потинська Я.	154
Аматорський переклад англійськомовної пісенної лірики	
Семенюк А., Войтович С.	158
Особливості перекладу ідіом у сучасній англійській мові	
Стецюк А.	
Особливості перекладу заголовків засобів масової інформації з англійської на українську мову	161
Татунчак С.	163
Труднощі перекладу сленгу з англійської мови на українську ..	
Шуляк А.	
До питання штучного інтелекту та перекладу	165
Ostapchuk S., Plysiuk Y.	
Peculiarities of Conferences and Public Events Translation	168
Schtscherba N.	
Die Rolle und Bedeutung der Übersetzung deutscher Redewendungen im Kontext der internationalen Beziehungen	171
Zyplinska J.	
Die Übersetzung wissenschaftlicher Texte	174

Розділ 4. Інноваційні методи викладання іноземних мов у навчальних закладах. Освіта і наука в Україні

Бай О.	
До проблеми перекладу поетичних творів	178

<i>Васильчук А.</i>	
Мовні імерсійні програми як метод вивчення іноземних мов у навчальних закладах України	181
<i>Кондратюк А.</i>	
Методи викладання китайської мови та способи її вивчення	183
<i>Петровська Н.</i>	
Використання англомовних художніх текстів під час навчання усного мовлення	185
<i>Сухарєва С.</i>	
Тексти для читання під час вивчення польської мови як іноземної у формуванні іншомовних компетентностей студентів факультету міжнародних відносин	188
<i>Cherniak O.</i>	
Artificial Intelligence (AI) and Language Teaching	191

Розділ 4

Інноваційні методи викладання іноземних мов у навчальних закладах. Освіта і наука в Україні

Олена Бай – кандидат філологічних наук,
ст. викладач кафедри полоністики і перекладу
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

До проблеми перекладу поетичних творів

Здавна ведеться дискусія довкола питання, чи переклад поезії повинен залишатися галуззю професійних поетів, чи бути для аматорів можливістю виявити свій талант. У перекладі поезії важко застосовувати принципи, напрацьовані конкретними теоріями перекладу, і науку про переклад взагалі. Кожний переклад вимагає конкретних вмінь, які прийнято називати мистецтвом. Більшість прекрасних перекладачів поезії не прочитала жодного речення на тему теорії перекладу, оскільки в роботі перекладача вирішальну роль відіграє випадок.

Чеський історик літератури і перекладач О. Фішер визначає місце перекладу на зіткненні науки й мистецтва [1]. Уважний аналіз процесу перекладу дає підстави стверджувати, що переклад завжди є творчим процесом, проте, він має іншу генезу, ніж процес появи оригіналу.

Упродовж багатьох століть поняття перекладу й художньої творчості були між собою тісно пов'язані. Аж до початку 20 століття переклад був передусім літературною творчістю, якою займалися переважно науковці або літератори. Переклад творів художньої літератури і, зокрема, поезії, є мистецтвом, хоча, як відомо, справжня проблема, пов'язана з перекладами цього типу, не полягає лише в цьому. Переклад художнього твору не охоплює всього явища, яке називається перекладом у повному його розумінні. Він є ще й справою натхнення, а крім художнього сприйняття важливу роль відіграють знання і вміння керуватися правилами, які лежать в основі феномену під назвою досконалий переклад [2].

Переклад є вічною конфронтацією не лише двох мовних систем, але й двох життєвих концепцій. Адже перекладаються не мови, а культури. Чи можливий переклад віршів віршами? Вчені багатьох країн світу стверджують, що можливий. Це впливає з практики:

поезію перекладають усюди, але з яким результатом - це вже інше питання. Наприклад, німці читають Шекспіра в чудовому віршованому перекладі Шлегеля. У Франції ніколи не бракувало, від часів Ренесансу аж до сьогоднішніх днів, amatorів поетичного перекладу, проте, їх твори не знайшли прихильності читачів.

Гегель писав в «Естетиці», що поезія може бути предметом перекладу з мови на мову без жодної (будь-якої) шкоди, навіть перекладена прозою, оскільки в ній переважає духовне начало. У відомій статті, присвяченій перекладу поезії, французький вчений Гі Леклерк стверджує, що переклад поезії полягає у написанні, створенні поезії. З-поміж усіх письменників перекладач поезії має, на думку автора, найбільшу свободу, а водночас є найбільш залежним. Його прагнення здійснити переклад може набути блиску лише при контакті з текстом. Творчість, свобода, вимоги, прагнення, - ось, на його думку, ключові принципи, якими керується перекладач поезії [4].

У літературі, присвяченій теорії перекладу, підкреслюється, що якість поетичного перекладу є не тільки питанням застосування того чи іншого методу, наприклад, текстового, який з огляду на потребу точності й ретельності користується великою повагою перекладачів. Значною мірою він є справою здатності розуміння допустимості або недопустимості конкретного вирішення, можливого в межах прийнятої перекладачем стилістичної концепції (традиції) перекладу. Той факт, що поезію можна перекладати по-різному, є великим багатством і особливою приналежністю її перекладу [1].

Основною проблемою поетичного перекладу є визначення, чи в перекладі цього типу йдеться про власне переклад, чи про адаптацію.

У літературі, присвяченій художньому перекладу, неодноразово чинилися спроби опрацювати типологію поетичних перекладів. Підкреслюючи, що переклад літературних, поетичних текстів дуже відрізняється від перекладу науково-технічних праць, автори цих опрацювань слушно звертають увагу на можливість, або навіть необхідність, заміни в поетичному перекладі конкретного слова або терміну, вжитого в тексті оригіналу, що було б зовсім неможливим у науково-технічному перекладі [3].

В теорії перекладу визначено, що в процесі перекладу можуть мати місце три види еквівалентності: по-перше, семантичної еквівалентності, по-друге, стилістичної, і по-третє, прагматичної еквівалентності, яка повинна забезпечити ідентичність сприйняття перекладу і оригіналу читачами. З огляду на те, що одночасне досягнення повної еквівалентності на трьох згаданих рівнях є неможливим, перекладач змушений зробити вибір одного з варіантів

еквівалентності. Залежно від обраного варіанту еквівалентності - семантичної, стилістичної, прагматичної - можна виділити такі типи поетичного перекладу:

- власне поетичний переклад. Метою цього типу є забезпечення йому довговічності в літературі мови перекладу. Цей вид перекладу, що ґрунтується на прагматичній еквівалентності, адресований до більшості шанувальників поезії. Найважливішим завданням, яке ставить перед собою цей переклад, є відтворення в іншій мові невловимого «духа» поезії;

- поетично-філологічний переклад. Він має на меті досягнення семантичної та стилістичної адекватності, якої можна досягти шляхом обмеження прагматичної адекватності. Цей тип перекладу подає читачеві більше інформації, яка стосується будови оригіналу і пропонує більш скрупульозне відтворення елементів тексту оригіналу;

- філологічний переклад. Метою цього перекладу не є заміна оригіналу через перейняття його функції в мові перекладу. Його завдання набагато скромніше, хоча не менш важливе: подання інформації про оригінал.

Поетичний переклад завжди є справою таланту перекладача. Залежно від обраного перекладачем варіанту еквівалентності - семантичної, стилістичної, прагматичної - виділено три типи поетичного перекладу: власне поетичний, поетично-філологічний та філологічний. Кожний з перелічених видів перекладу служить досягненню якоїсь мети. На перший погляд здається, що поєднання усіх трьох типів перекладу в одному тексті було б оптимальним вирішенням, суть якого полягає в одержанні адекватного перекладу на всіх рівнях. Жоден із названих перекладів, яким би досконалим він не був, нездатний самотійно виконати це надзвичайно складне завдання. Однак, те, що неможливе, може стати можливим за посередництва трьох перекладів, які разом є тривимірним представленням оригіналу, що враховує всі три його аспекти.

Література:

1. Гольтер І. М. Складність та особливості перекладу в поетичних творах: майстерність перекладача. Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки». Мовознавство. №9, 2018.

2. Коптілов В.В. Актуальні питання українського художнього перекладу. Київ: Дніпро, 1972.

3. Ляшко Я.М. Поетичний переклад як особливий вид творчої діяльності. Філологічні науки. Книга 4., 2014.

4. Pienkos J. Podstawy przekładowznawstwa. Od teorii do praktyki. Zakamycze, 2003.